

Kristiansund kommune
I medvind uansett vær

KRISTIANSUND KOMMUNE

Egenberedskapskampanje

Spørsmål og svar

1 BAKGRUNN OG OM KAMPANJEN

Hva er egenberedskap?

Egenberedskap er tanken om at dersom noe uforutsett skjer, som på en eller annen måte forstyrrer hverdagen din, så tar du ansvar for din egen situasjon og så langt det er mulig klarer deg selv. Vi har gode nødetater og systemer for å ta vare på mennesker i en krise, men for at hjelpen skal kunne kanaliseres slik at de som trenger den mest får den først, er det viktig med hjelp til å prioritere. Jo flere som er i stand til å ta vare på seg selv en periode, jo større er kapasiteten til å ta vare på de mest sårbare.

Så er det opp til den enkelte hva denne bevisstgjøringsprosessen resulterer i – kanskje noen kjøper en ny radio med ekstra batterier, kanskje noen tenker etter om de kjenner noen med vedovn dersom strømmen skulle forsvinne og det er vinter og kaldt, kanskje noen kjøper inn litt ekstra havregryn og knekkebrød, og kanskje noen også tenker etter om det er noen i sin nærhet som kan behøve litt ekstra hjelp dersom noen skjer. Det kan være eldre som bor alene, men i hverdagen klarer seg fint, det kan være innvandrere du vet ikke snakker så godt norsk enda, en mann i rullestol eller en som er svaksynt.

Hvorfor er dette viktig?

En krise vil kunne ramme mange og vi som kommune vil ikke ha mulighet til å personlig nå ut til hver enkelt. Dersom flere kan ta vare på seg selv i en periode så vil det bidra til at

- De som trenger det mest, får hjelp først
- Flere kommer seg trygt gjennom krisen
- Både kommunen og den enkelte innbygger får tid til å planlegge og sette i verk tiltak i den aktuelle krisen

Hva er målet med kampanjen?

Målet vårt med kampanjen er at flest mulig skal tenke gjennom hvordan en krise kan påvirke dem og deres nærmeste nettverk/familie i deres hverdag. Hva skjer dersom strømmen blir borte, vannet blir borte eller er forurenset, veier blir sperret, eller det blir mangel på viktige varer eller legemidler?

Kampanjen inneholder også råd om hvordan du best mulig kan forberede deg. Eksempler på dette er tips om hvordan du holder deg varm, hvordan du lagrer vann og hvor mye du trenger, hva slags mat og hvor mye bør du ha hjemme, og tips til andre hjelpemidler som radio med ekstra batterier, førstehjelpspakke og ekstra kontanter. Målet vårt er ikke at alle skaffer seg alle disse tingene, men at alle tenker gjennom sin egesituasjon, ser på hva de selv allerede har og supplerer der de selv mener det trengs.

Hva er bakgrunnen for kampanjen?

Selv om vi lever i et trygt og stabilt samfunn, er risiko- og trusselbildet i Norge sammensatt og i endring. Klimaendringer, ekstremvær, sikkerhetspolitisk situasjon, terror og teknologi er eksempler på det. Vi blir stadig mer sårbare fordi vi er så avhengige av kritiske samfunnsfunksjoner – som strøm, mobilnett, internett, transport, vann og avløp.

DSBs befolkningsundersøkelse viser at innbyggerne er lite forberedt på en krise der mange mister nettopp strøm eller vann, eller om det blir vanskeligere å få tak i nødvendige varer. Derfor jobber DSB for å styrke bevisstheten og kunnskapen om egenberedskap i befolkningen.

Hvem står bak kampanjen?

Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap. Alt materiellet som produseres vil bli gjort tilgjengelig for alle landets kommuner. På den måten kan alle kommuner som ønsker det tilpasse budskapet til sine utfordringer og lokale tjenester og ressurser.

Hvem er målgruppen?

Målgruppen for kampanjen er hele Norges befolkning, og i år satses det spesielt på aldersgruppa 30-39 år.

Rådene som lanseres gjelder alle, men det er opp til den enkelte hvilke forberedelser de ønsker å gjøre. Det viktigste for oss er bevisstgjøringsprosessen som gjøres, at alle tenker over hva en krise innebærer for dem. Hva skjer med min hverdag dersom strømmen eller vannet forsvinner, mobilnettet faller ned, eller veier blir sperret?

Vi oppfordrer spesielt sårbare grupper til å tenke over disse tingene. Eksempler på disse gruppene kan være syns- eller hørselhemmede, bevegelsehemmede, eller mennesker med begrenset forståelse av norsk eller engelsk. Vi oppfordrer også alle til å tenke utover sitt nærmeste nettverk og se om det er noen i sin nærhet som kan falle inn under disse gruppene, som man kan være ekstra oppmerksom på i en krise.

Hva inneholder kampanjen?

Kampanjen vil presenteres på en lett forståelig måte, med elementer av humor for å ufarliggjøre temaet litt, og budskapet er at dette ikke er så vanskelig. Kampanjen består av ulike elementer som er ment å skulle øke folks bevissthet rundt temaet egenberedskap.

NRK produserer en podcast med temaet egenberedskap, der ulike kjendiser snakker om hvordan deres liv ser ut og hva slags forberedelser de må gjøre. Det vil produseres plakater og brosjyrer, og DSBs side sikkerhverdag.no vil være den offisielle hjemmesiden for kampanjen. Der vil alle elementene være tilgjengelige, alt fra podcast til bilder og filmsnutter, og disse

elementene vil også postes i sosiale medier, selvsagt hos DSB og Kristiansund kommunes kanaler – som FB Instagram og hjemmesiden.

2 OM RÅDENE

Hvorfor er det viktig å klare seg i tre dager? Kan kommunen garantere å ha en plan klar etter tre dager/skaffe alle hjelp etter tre dager?

Tre dager er valgt fordi det skal gi kommunen tid til å lage gode planer for å håndtere krisen og til å kunne prioritere de som trenger hjelp mest. De aller fleste kriser er erfaringsmessig også over innen det er gått tre dager, så ved å være forberedt, kan du håndtere de fleste kriser som måtte oppstå på egenhånd.

Jeg har verken peis eller vedovn. Hva gjør jeg hvis strømmen forsvinner og det er kaldt ute?

Dersom strømmen forsvinner tar det en stund før det blir såpass kaldt inne at man ikke kan være der. Vi anbefaler å bruke varme klær og å ha varmekilder som ulltepper og soveposer tilgjengelig.

Hvorfor nevner dere ikke tilfluktsrom?

Tilfluktsrommene er ikke ment til bruk i andre hendelser enn ved bombeangrep/krig. De er ikke rustet for å dekke behov for varme, mat og drikke for mange mennesker samtidig, uten å ha blitt forberedt først. Dette vil bli gjort dersom det anses sannsynlig at det blir behov for dem.

Hvorfor gikk staten inn for DAB-radio – gjør ikke dette at færre har tilgang på radio? Er ikke dette en trussel mot beredskapen?

Radio er et kommunikasjonsmiddel som ikke nødvendigvis er avhengig av strøm, derfor er den et godt hjelpemiddel under en eventuell krise. Våre anbefalinger gjøres ut fra hvilke hjelpemidler som er tilgjengelige for alle.

Hvorfor kan jeg ikke ta med meg kjæledyret mitt til et evakueringscenter?

Det er dessverre slik at det kan være mange som er allergiske på et evakueringscenter, og de er ikke lagt opp til å kunne huse kjæledyr. Dersom du har et kjæledyr, anbefaler vi at du lager en

plan for hva du vil gjøre med dyret ditt dersom du må reise hjemmefra. Har du eksempelvis noen utenfor byen du kan reise til, eller som kan passe dyret for deg til du kan reise hjem igjen?

3 OM VANN

Hva er drikkevannskilden til Kristiansund kommune?

Kristiansund vannverk får drikkevann fra Storvatnet på Straumsnes. Råvannskvaliteten i Storvatnet er god, og vannkilden er beskyttet mot forurensing ved at det er lagt strenge restriksjoner på aktiviteten i nedbørsfeltet.

Vannet behandles videre med fargefjerning og desinfeksjon i ulike prosesser før det når ut til forbruker.

Bolgvatnet på Freiøya som er kommunens tidligere hoveddrikkevannskilde, brukes ikke lengre i den ordinære vannforsyningen. Den holdes imidlertid i beredskap som krisevannskilde som ekstra sikkerhet.

I hvilken grad og på hvilken måte er disse truet?

Overflatevann er til en viss grad mottagelige for påvirkning f.eks. fra menneskelig aktivitet, forurensning/ forgiftning.

Det er derfor vernesoner rundt vannene, her er det ulike forbud mot leirslagning, bading, camping og i den grad jordbruk er tillatt skjer dette under streng kontroll. I områdene føres oppsyn og det tas regelmessige prøver.

Hva er mulige konsekvenser av at disse kildene svikter?

Det kommer jo alt an på hva som svikter, men det finnes en plan for de aller fleste scenario.

Dersom vannet i kranen blir borte eller på en eller annen måte ikke kan benyttes som drikkevann, vil det bli distribuert drikkevann til befolkningen via sentralt plasserte utdelingsstasjoner og/eller ved hjelp av tanker til hjemmene.

Hva er planen for å sikre Kristiansunds innbyggere vann dersom disse svikter?

Vi har beredskapsrutiner og planer for å distribuere drikkevann via tanker og andre løsninger. Det vil bli gitt hjelp fra forsvaret og sivilforsvaret til å håndtere dette, også fra enkelte frivillige organisasjoner. Vi vil videre være veldig avhengig av velvilje og samarbeid fra publikum med

hensyn på restriksjoner i vannforbruket.

Hvor lenge kan vi måtte være uten vann?

Dette er avhengig av situasjonens omfang og styrbarhet.

Er det er snakk om teknisk svikt eller andre ting knyttet til vannverkets virksomhet vil alle ressurser bli satt inn på å utbedre feilen så raskt som mulig.

Hvor lenge kan man lagre vannet?

Følg datostemplingen på de vannflaskene/dunkene du har kjøpt. Har du kjøpt vannet i butikk er det garantert rent, og man kan vurdere holdbarheten lengre. Har du tappet det selv på egne dunker bør du rengjøre dunkene og skifte det én gang i året. Bruk kun beholdere som er godkjent som emballasje for mat og drikke.

Hva er godkjente beholdere?

Plastbeholdere skal være merket med formuleringen «for næringsmidler» eller med eller med glass- og gaffelsymbolet. Glassbeholdere med tett kork er ok.

Hvordan rengjør man beholdere best mulig?

Om beholderen i utgangspunktet har inneholdt drikkevann, skylld grundig med rent vann. Pass på å ha rene hender og unngå å berøre åpningen på beholderen eller innsiden av korken.

Om beholderen har inneholdt annen noe annet enn drikkevann, rengjør den først grundig med såpevann og skylld så godt med rent vann.

Kan jeg oppbevare vannet på loftet? I garasjen? I kjelleren? I boden?

Du kan lagre det på alle disse stedene, men vær oppmerksom på at det skal stå mørkt og kjølig. Om vannet lagres sammen med produkter som kan avgi mye lukt, eksempelvis maling, løsemidler og petroleumsprodukter vil det kunne ta smak av dette, men fortsatt være forsvarlig å drikke.

Vil andre drikkevarer erstatte vann?

Alkoholfrie drikker vil kunne erstatte vann, noe mat vil også inneholde vann som bidrar til å dekke deler av det daglige væskebehovet. Daglig væskebehov for en voksen person er ca. 3 liter.

Kan jeg bruke vann som er hentet i bekker/elver, om jeg koker dette?

Vi anbefaler ikke å gjøre dette, da vannet vil inneholde forurensninger som ikke blir borte ved å koke vannet.

Kan jeg drikke vann fra innsjøer i marka?

Ja, vannet i marka er rent og kan drikkes etter koking.

Kan jeg bruke andre rensemetoder, filtrering, tabletter etc?

Ikke alle metoder fjerner bakterier og virus. Du må kjenne begrensningene ved metoden og bare bruke den på vann fra innsjøer i marka, ikke på vannkilder/bekker/elver i byen.

Kan jeg koke/drikke vann fra fjorden?

Nei, vannet er salt og kan ikke drikkes.

Hva innebærer det å koke vannet?

Vannet skal fosskoke i ett minutt. Da drepes alle mikroorganismer (bakterier, sopp, virus, parasitter).

Hva skal jeg gjøre når det ikke er vann i toalettet?

Dersom vannet forsvinner, vil du ikke kunne benytte toalettet. Da må du lage deg et nød-toalett.

- Du kan bruke ditt vanlige toalett til urin/tiss, men kast toalettpapiret i en søppelpose.
- Til all annen bruk (avføring osv.) må du bruke en egen pose. Tre en bærepose rundt toalettsetet eller en bøtte.
- Knytt bæreposen igjen når du er ferdig.
- Samle bæreposene i en søppelsekk.
- Søppelsekken plasseres på et felles sted for borettslaget/sameiet, eller i nærheten av det punktet som kommunen vanligvis henter søppel.

4 OM VARSLING OG INFORMASJON

**Hvorfor kommuniserer ikke kommunen med alle innbyggerne? Burde ikke all
krisekommunikasjon være på de språkene innbyggerne bruker?**

Kommunen kommuniserer på norsk og lettfattelig engelsk i en krise. Dersom du ikke forstår noen av disse språkene, anbefaler vi at du på forhånd allierer deg med noen som kan minst ett av disse slik at du kan få hjelp til å oversette.

Betyr ikke tyfon at Norge er under angrep?

Nei, det betyr «Søk informasjon».